

František Turinský
(LA PNP)

František Turinský

* 26. 1. 1797, Poděbrady

† 4. 9. 1852, Praha

**Na labském mne břehu matka vychovala,
a tam nejradš duch můj prodlívá...** (1824)

**Turinský je geniální lyrik, prozrazuje to nejen jeho Angelina,
ale také drobnější básně, které vycházejí roztroušeně tu a tam...**

(Karel Sabina, Ost und West, 1840)

František Turinský, český vlastenec, básník a významný dramatik národního obrození, se narodil roku 1797 v Poděbradech, v budově dnešní městské knihovny, dříve městského úřadu. Tady žila rodina jeho otce, radního protokolisty Františka Dominika Turinského.

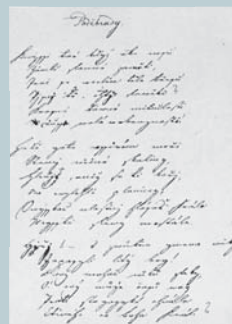
V rodném městě vychodil obecnou školu a na další studia odešel do Prahy, kde vystudoval gymnázium a na univerzitě práva (mezi učitele, kteří ovlivnili jeho budoucí vlastenecké a osvěcenské postoje, patřil filozof a matematik Bernard Bolzano). V letech 1823–1848 Turinský působil jako úředník, později vrchní správce dietrichsteinského panství (Libochovice, Vlachovo Březí, Mikulov, Ždár nad Sázavou a Budyně nad Ohří). Byl dvakrát ženat, z druhého manželství se narodilo sedm dětí (nejstarší syn Moric zdědil otcův básnický talent). Po revoluci 1848 přešel do státní služby jako okresní soudce v Křivoklátě. Na začátku roku 1852 zakoupil hospodářství v Dolním Přímu u Hradce Králové a hodlal se osamostatnit, ale na podzim téhož roku podlehl v pražské Všeobecné nemocnici dlouhodobé srdeční nemoci. Pohřben byl v Pouchově u Hradce Králové.

Během pražských studií Turinský navázal známost s českými vlastenci a začal psát a časopisecky uveřejňovat básně v duchu Jungmannova preromantického estetického programu, ovlivněné ohlasovou poezií a právě objevenými *Rukopisy králové-dvorským a zelenohorským*. Dobová kritika ocenila náročný styl Turinského básní (klasické formy, poetizující jazyk, časomíra) a dvě z nich zařadil J. Jungmann do své *Slovesnosti* (1820) jako vzor soudobého českého básnictví. K Turinského rodišti se váže báseň *Poděbrady* nebo cyklus *Elegie polabské*, inspirovaný předčasnou smrtí básnickovy milenkyně Karolíny; podle vzpomínek současníků Turinský přednášel tyto básně za doprovodu kytary na jejím hrobě v Poděbradech (dnes park u Jiráskovy ulice). Turinského nejvlastnější uměleckou doménu však bylo divadlo. Již jako student organizoval venkovská ochotnická představení (mimo jiné s dramatikem Václavem Klimentem Klicperou v Poděbradech) a snil o velkém českém národně reprezentativním dramatu, jakým disponovala německá divadelní scéna (Gotthold Ephraim Lessing, Friedrich Schiller a další). Roku 1821 vydal svou dramatickou prvotinu, psychologickou tragédii *Angelina*, která byla přes své nedostatky – dějovou staticitost a stylizovaný, neživotný jazyk – velmi příznivě přijata soudobou vlasteneckou elitou a oceněna jako úspěšný pokus o původní české drama vysokého stylu (roku 1828 byla přeložena do němčiny). Také další Turinského divadelní hry, *Pražané v roku 1648* (1824, cenzurou povoleno k tisku až 1848), *Virginie* (1841) a dramatické zlomky (*Přemysl Otokar*, *Záviš Vítkovec z Růží*, *Alžběta Přemyslidka* a další) charakterizuje formální exkluzivita, ale i malé pochopení pro praktické potřeby divadla. Jen výjimečně se proto dočkaly jevištní realizace a byly přijímány především ve své knižní podobě. Na sklonku života Turinský napsal několik satirických veseloher ze současnosti českého venkova (*Pivovár ve Svojkově*, *Zůstane při starém*, *Hrad a barák*).

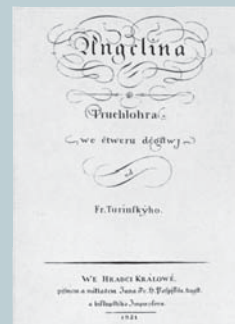
František Turinský byl připomínán a oslavován ještě dlouho po své smrti. Roku 1880 vyšly v Praze u nakladatele Ignáce Leopolda Kobera jeho sebrané *Básnické spisy*. Poděbrady si svého rodáka připomínaly v jubilejních letech jeho úmrtí. Roku 1862 byla uspořádána slavnostní beseda, jejíž výnos měl sloužit k pořízení pamětní desky na básníkův rodný dům. Slavnost byla ale úřady vyhodnocena jako národní manifestace a rozehnána velitelem místních dragounů. Myšlenka pamětní desky byla obnovena až v roce 30. výročí básníkovy úmrtí, a to iniciativou poděbradských studentů, v čele s poděbradským rodákem, budoucím umělcem a národopiscem Ludvíkem Kubou. Deska byla vytvořena sochařem Bohuslavem Schnirchem, autorem jezdecké sochy krále Jiřího na hlavním náměstí, a na podzim roku 1882 slavnostně zasazena na průčelí Turinského rodného domu.

V současné době čtenáři Turinského díla pro jeho obsah i odtažitý jazyk již nevyhledávají, zůstává ale trvalou součástí české a poděbradské literární a kulturní paměti.

PhDr. Lenka Kusáková

Rukopis básně Poděbrady
(LA PNP)

Titulní list vydání dramatu *Angelina*
z roku 1821 (LA PNP)

Program slavnosti v Poděbradech
roku 1862
(LA PNP)

Oslavy v Poděbradech roku 1882 u příležitosti odhalení pamětní desky
F. Turinského od Bohuslava Schnircha na jeho rodném domě
(LA PNP)